

JYX

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Karonen, Petri

Title: Päiviö Tommila tiedepoliitikkona

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © Tieteellisten seurain valtuuskunta 2024

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Karonen, P. (2024, 42). Päiviö Tommila tiedepoliitikkona. *Tieteessä tapahtuu*, (4), 26-31.
<https://journal.fi/tt/article/view/147982>

PÄIVIÖ TOMMILA TIEDEPOLIITIKKONA

Helsingin yliopiston rehtori ja TSV:n hallituksen puheenjohtaja Päiviö Tommila (1931–2022) oli merkittävä historiantutkija, mutta myös tiedepoliitikko ja julkinen keskustelija. Hän puhui jo 1990-luvulla etäopetuksesta, verkkoyliopistosta ja uusille professoreille myönnettävästä starttirahasta.

Akateemikko, rehtori, Suomen historian professori **Päiviö Tommila** (1931–2022) kuului aikakautensa merkittävimpiin historiantutkijoihin. Jo alle 35-vuotiaana Turkuun professoriksi nimitetty Tommila toteutti ja johti monia valtavia, usein monitieteisiä tutkimusprojekteja. Niistä voidaan mainita esimerkiksi Suomen lehdistön, Suomen kulttuurihistorian, Suomen kaupunkilaitoksen sekä Suomen tieteen historian vankat moniosaiset ja runsaslukuisen asiantuntijajoukon rekrytoineet vahvat synteesit.

Tommila oli myös historiankirjoituksen historian ja tieteen historian eturivin asian-

tuntija. Tieteen akateemikon arvonimen Tommila sai vuonna 2004.

Päiviö Tommilan panos monipuolisena tiedepoliitikkona ja hallintomiehenä on kuitenkin jäänyt varsin vähälle huomiolle. Tommila ehti toimia yhtäjaksoisesti Tieteellisten seurain valtuuskunnan TSV:n hallituksen puheenjohtajana kolmella vuosikymmenellä (1989–2000). Hän oli pitkään myös muun muassa Suomen Kulttuurirahaston hallituksen ja hallintoneuvoston puheenjohtaja.

KÄRKEVÄ KESKUSTELIJA

Tommila osallistui koko virkauransa ajan ahkerasti julkiseen keskusteluun. Hän hyödynsi

Päiviö Tommila toimi Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) hallituksen puheenjohtajana vuosina 1989–2000. Kuva Tieteiden talolta vuonna 1998.

Aivan rehtorikauden lopulla Tommilan mielipiteet aluepolitiikan vaikutuksista korkeakoulupolitiikkaan muuttuivat entistä kärkevämmiksi.

tehokkaasti osaamistaan lehdistöntutkijana ja menneisyyden asiantuntijana. Arkipäiväisesti voi sanoa, että sanat ovat tekoja ja jos ja kun kyse oli Helsingin yliopiston rehtorin sanomisista, oli maan suurimman korkeakoulun johtajalla erityistä painoarvoa.

Päiviö Tommila oli tullessaan Helsingin yliopiston rehtoriksi vuonna 1988 kerryttänyt jo huomattavan tiedepoliittisen ja -hallinnollisen kokemuksen. Hän oli toiminut muun ohella dekaanina yhteensä lähes vuosikymmenen, ensin Turussa ja sittemmin Helsingissä. Silti Tommilan valinta rehtoriksi oli monille pieni yllätys, mutta niin oli myöhemmin myös hänen vetäytymisensä vuoden 1992 rehtorinvaalista, jossa häntä pidettiin ennakkosuosikkina. Esimerkiksi *Helsingin Sanomien* hyvin informoitu toimittaja **Jukka-Pekka Lappalainen** kirjoitti, että yliopiston suurimmat tiedekunnat olivat toivoneet vaikeissa olosuhteissa kunnialla selvinneen Tommilan jatkavan. (HS 25.4.1992; erilainen näkemys YLIOPL 16.4.1992, 14–15; muistelmatiedoista ks. esim. Ihamuotila 2007, 140; Klinge 2018, 32–33.)

Monet Tommilan kirjoituksista ja haastattelulausunnoista saivat laajan potentiaalisen lukijakunnan, sillä niitä levitettiin usein Suomen Tietotoimiston (STT) kautta. Tommila totesikin yhdessä monista 60-vuotishaastateluistaan olevansa ”siinä mielessä snellmanilainen tutkija, että mielestäni yliopiston opettaja ei saa eristäytyä, vaan hänen tulee jakaa tietoaan eteenpäin. Yliopistossa toimivien – tulee myös osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan – varsinaista tehtävänsä kuitenkin unohtamatta.” (Uusi Suomi (US) 4.8.1991.)

Tiedepolitiikan kovimpaan ytimeen kuuluivat Tommilan lausunnot, joissa hän otti suoraan kantaa Helsingin yliopiston asemaan ja merkitykseen suomalaisessa yhteiskunnassa. Yleinen käsitys pääkaupunkiseudulla tuntuu 1980-luvun lopulla ja 1990-luvun alussa olleen, että Helsingin ja lähiseutujen korkeakoulut olivat resurssien jaossa jääneet nuorempien oppilaitosten jalkoihin. Tommila totesi monesti, että pääkaupunkiseudulla tuotettiin 40–50 prosenttia korkeakoulujen tuloksista, mutta Helsingin yliopisto sai tyytyä vain noin neljäsosaan rahasta (Esim. US

13.6.1989 (Tommila, Mielipide); Helsingin Sanomat (HS) 4.8.1991).

Aivan rehtorikauden lopulla Tommilan mielipiteet aluepolitiikan vaikutuksista korkeakoulupolitiikkaan muuttuivat entistä kärkevämmiksi. Muutos näkyi erityisesti vuoden 1991 lopulla ja seuraavan vuoden alkupuolella puolivahingossa julkisuuteen päässeeseen Helsingin yliopiston hammaslääkärikoulutuksen lakkauttamista hahmotelleen suunnitelman yhteydessä. Sanojaan säästelemättä Tommila yhdisti lakkautussuunnitelman (keskustalaiseen) aluepolitiikkaan. Lopulta Helsingin yksikkö säästy, kun taas Kuopiosta koulutus lopetettiin (YOL 1/1992, 2–3; HS 8.1.1992 (Tommila: yliö).

Tommila osallistui vastaavanlaiseen keskusteluun rehtoriaikansa jälkeenkin, sillä syksyllä 1992 hän laati TSV:n hallituksen puheenjohtajana yhdessä valtuuskunnan toiminnanjohtajan **Hannu Heikkilän** kanssa opetusministeriölle kirjelmän, jolla vastustettiin Eläinlääketieteellisen korkeakoulun siirtoa Helsingistä Kuopioon. Tuotakaan suunnitelmaa ei lopulta pantu toimeen, vaan korkeakoulu liitettiin vuonna 1995 Helsingin yliopistoon (KA TVKPTK 22.9.1992, liite 5).

HELSINGIN YLIOPISTON ASIAT OVAT VALTAKUNNALLISIA

Tommilan rehtorikaudella vilkasta keskustelua herätti yhtäältä yliopiston hallinnon-

uudistus, jota kritisoitiin yrityksestä säilyttää valta edelleen professoreilla, sekä toisaalta yliopiston rakennuskantaan ja infrastruktuureihin liittyneet suunnitelmat. Näistä teemoista käytiin kielenkäytöltään rehevää keskustelua valtakunnallisten lehtien mielipidepalstoilla erityisesti talvella 1989 sekä vuodenvaihteessa 1989–1990. Tommilan johtama rehtoraatti sai hallinnonuudistuksessa kuulla moneen kertaan kunniansa, vaikka Tommila oli tosiasiaa eräänlainen sijaiskärsijä, sillä yliopiston päätöksentekoa oli yritetty uudistaa vähintään parikymmentä vuotta ennen Tommilan aikaa. Tyytymättömyys purkautui helmikuussa 1990, kun opiskelijat valtasivat yliopiston hallintorakennuksen. Myös rakennuskannan surkea kunto ja tilojen hajasijoitus olivat nekin vuosikymmenten tulosta. 1990-luvun taitteessa ankara lamakausi säästövaatimuksineen korosti tilanteen haasteellisuutta (esim. HS 14.2.1990, 15.2.1990; SK 14.2.1990; IS 15.2.1990; YLIOPL 22.2.1990, 3).

Rehtori sai usein lukea maan päälehdistä ankaraa kritiikkiä yliopiston sisäisten asioiden järjestämisestä (ks. esim. HS 15.2.1989; ESS 27.10.1989 (STT); HS 14.2.1990). Tommila jäi vain harvoin sanattomaksi arvostelun edessä. Hän osallistui keskusteluun aina asiapitoisesti, mutta vastaukset olivat monesti sävyiltään pisteliäitä. Tommila esitti kriitikoilleen usein sellaisia kysymyksiä, joihin ei ollut mahdollista vastata antamatta itsestään yksinkertaista

tai vähintään asenteellista vaikutelmaa (esim. HS 24.2.1989; US 8.11.1989; HS 8.9.1991).

Tommila kierrätti tekstejään ja lausuntojaan, mikä säästi aikaa ja vahvisti halutun viestin perillemenoaa. Muutamat kiistojen tuoksinassa esitetyt lausunnot eivät silti jälkikäteen tarkastellen olleet aivan harkittuja.

Yksi sellainen liittyi talvella 1990 opetusministeriön Helsingin yliopistoon kohdistamiin tuntiopetusrahojen leikkauksiin. Tuolloin Tommila totesi ensin Helsingin Sanomien mielipidekirjoituksessaan ja myöhemmin saman lehden uutisessa, kuinka ”dosenteilla on vapaa opetusoikeus eli he voivat opettaa ilman palkkaakin jos haluavat.” Tämä lausunto levisi laajalti, eikä ymmärrettävästi nauttinut lukijakunnan tai asianomaisten jakamatonta suosiota. (Esim. HS 24.1.1990 (Tommila: mielipide); HS 15.2.1990; Hufvudstadsbladet (HBL) 15.2.1990; vrt. myös YLIOPL 15.12.1989, 4.)

PAREMPAA RAKENNUSKANTAA YLIOPISTOLLE JA PYSYVÄT TILAT TSV:LLE

Helsingin yliopiston rakennusten ränsistymisestä ja uudisrakentamisen tarpeesta Tommila muistutti vuodesta toiseen: viimeinkin olisi jo Helsingin vuoro saada uudisrakennus- ja peruskorjausrahaa. Tommila esitteli kevästä 1989 lähtien toistuvasti sinänsä jo pitkään vireillä ollutta suunnitelmaa, jossa yliopisto keskittyisi 60 eri sijainnin asemesta

keskustaan, Meilahteen, Kumpulaan ja Viikkiin. Erityisen tärkeänä Tommila piti Kumpulan kampuksen ja varsinkin kemian laitoksen tilojen rakentamisen aloitusta. Viimein vuonna 1992 työt pääsivät vauhtiin. (esim. YOL 9/1989, 2); HS 9.3.1989, HS 30.4.1989; US 4.5.1989, 13.6.1989 (Tommila: mielipide), 5.8.1990; Satakunnan Kansa (SK) 3.8.1991; HS 4.8.1991; HBL 4.8.1991.)

Ilta-Sanomien kirjoitti maaliskuussa 1989, ettei Tommilaa voinut syyttää ”ideoiden puutteesta”. Hän oli pyytänyt arkkitehti **Juha Lemströmiä** varmaankin korkeintaan puolivakavissaan ja vallinneen tilanteen protestiksi suunnittelemaan Porthanian kortteliin 55-kerroksisen pilvenpiirtäjän, jonka arveltiin voivan ratkaista valtaosan yliopiston tutkimus- ja opetustilaongelmista. (Ilta-Sanomien 31.3.1989 (IS).)

Tila-asioissa Tommila yhdisti Helsingin yliopiston rehtorin ja TSV:n hallituksen puheenjohtajan tehtävät. Tommila oli täysin tietoinen valtuuskunnan ja tieteellisten seurojen tukalasta tilanteesta. 1990-luvun alussa Säätytalo, jossa pääosa TSV:n ja seurojen toimisto- ja kokoustiloista sijaitsi, odotteli peruskorjauksen aloitusta ja sen jälkeen tapahtuvaa käyttötarkoituksen muuttamista valtion edustustiloiksi. Tommila neuvotteli tila-asioista valtiovallan kanssa useaan otteeseen yhdessä TSV:n hallituksen varapuheenjohtaja **Juhani Keinosen**, toiminnanjohtaja Hannu Heikkilän sekä vs. toiminnanjohtaja

Tommila jäi vain harvoin sanattomaksi arvostelun edessä.

Jan Rydmanin kanssa. (KA, TSV HPTK 13.11.1990, 12.2.1991, liite 2 ilmoitusasiat).

Tommila oli keskeinen henkilö vaatimassa vanhan linja-autoaseman ottamista tieteilijöiden käyttöön yleisötilaisuuksiin ja kokouksiin. Sen lisäksi toivelistalla oli Helsinkiin rakennettava yksinomaan tieteelle omistettu talo, josta hahmottui nopeasti fantastinen idea niin sanotun Terassitorin äärelle rakennettavasta Suomen tieteen talosta. Myös vaikutusvaltainen opetusministeriön kansliapäällikkö **Jaakko Numminen** tuki julkisesti suunnitelmaa. Nämä kunnianhimoiset, mutta epärealistiset suunnitelmat kaatuivat alle vuodessa, samoin kuin hetken vuosikymmenen alussa elänyt aie ottaa Kulttuuritalo Suomen Akatemian, tieteellisten seurojen ja TSV:n yhteiskäyttöön. (KA, TSV HPTK 3.5.1990, liite 5, ilmoitusasiat; 13.11.1990, 12.2.1991, liite 2 ilmoitusasiat; Jan Rydmanin kirje TSV:n hallitukselle (10.12.1990); TT 7/1989, (Tommila); HS 24.5.1989; HBL 24.5.1989; HS 3.10.1989, HS 25.10.1990; TT 6/1990).

Euroopan turvallisuus ja yhteistyökonferenssi ETYK:in Helsingissä pidettävän seurantakokouksen valmistelu kesällä 1990 oli

Tommilan tiedepoliittisen vaikuttamisen kannalta tärkeä tapahtuma. Pyytämättä ja yllättäen valtiovallalta esitti suunnitelman, jossa kokouskäyttöön olisi otettu liian pieneksi osoittautuneen Säätytalon sijaan Helsingin yliopiston päärakennus. Yliopisto asetti kovan hintalapun: lehtitietojen mukaan ehtona oli päärakennuksen remontin loppuunsaattaminen ja 100 miljoonaa markkaa muihin rakennustöihin. Yliopistoyhteisössä kokonaissuunnitelmaa vastustettiin äänekäästi ja lopulta se haudattiin nopeasti, kun ETYK-kokous siirtyi Katajanokalle kunnostettaviin tiloihin. (YLIOPL 5.9.1990, 13; US 3.8.1990; ESS 7.8.1990 (STT); US 7.8.1990; HS 14.8.1990 (mielipide); US 24.8.1990; HS 26.8.1990 (Tommila: mielipide).

Tämän prosessin yhteydessä Tommila itse viittasi myös ”yliopiston käytössä olevaan huonokuntoiseen Kirkkokadun entiseen tyttökouluun”, joka rehtorin mukaan ratkaisisi peruskorjauksen jälkeen yliopiston vakaviksi todetut opetustilaongelmat. Tässäkin suunnitelmat muuttuivat; jo kevään 1991 aikana kävi ilmi, että Säätytalo käytännössä menetettiin valtioneuvoston edustustilaksi.

KUVAN LÄHDE: SOILE KALLIO / LEHTIKUVA

Entinen koulurakennus osoitettiin tieteellisten seurojen käyttöön Päiviö Tommilan toimiessa TSV:n hallituksen puheenjohtajana. Tieteiden talon vihkiäisiä vietettiin vuonna 1997. Skoolaamassa oikealla opetusministeri Olli-Pekka Heinonen ja Eeva Ahtisaari, vasemmalla Päiviö Tommila ja silloinen presidentti Martti Ahtisaari.

Sen sijaan rehtorin edellä mainitsema Kirkkokatu 6:n koulurakennus osoitettiin tieteellisten seurain käyttöön. Sittemmin TSV:n hallituksen kokouksissa käsiteltiin usein Tieteiden taloksi ristityn rakennuksen peruskorjauksen kiemuroita. Talo vihittiin viimein käyttöön marraskuussa 1997 ja se palvelee edelleen tiedeyhteisöä. (KA, TSV HPTK 20.5.1991 ja sen liitteet; HS 7.9.1994, 22.11.1997.)

OPETUKSEN VUOSIKYMMEN, OPISKELUAJAT JA UUDET TUTKINNOT

Tommila korosti jatkuvasti opetuksen ja koulutuksen merkitystä tutkimuksen rinnalla. Hän vaati useasti 1990-luvun julistamista ”opetuksen vuosikymmeneksi” ja painotti jatkuvasti yleissivistyksen merkitystä.

Rehtorikautensa alussa pitkät opiskeluaajat eivät olleet hänelle suuri ongelma, mut-

Vuoden 2005 uusi asetus vahvisti Bologna-prosessin myötä siirtymän hyvin lähelle Tommilan yli 15 vuotta aiemmin hahmottelemaa mallia.

ta kanta muuttui pian ja osansa kasvavasta arvostelusta saivat ylioppilaiden välivuodet. Tommila ihmetteli myös puheita lukion raskaudesta. Rehtori huolestui venyvistä opiskeluaajoista ja arveli ettei työelämä pitäisi kolmissakymmenissä valmistunutta kandidaattia enää nuorena lupauksena. Samassa yhteydessä Tommila esitti, että nopeasti suoritetuista opinnoista tulisi palkita huojentamalla opintolainan takaisinmaksua (esim. YOL 5/1990 (Tommila); HS 24.1.1990 (Tommila: mielipide); SK 20.2.1990; US 20.2.1990; YOL 18/1992; TT 3/1996 (Tommila); Suomen Kuvalehti (SK) 13.1.1989; US 4.5.1989; YOL 25/1989 (Tommila, 2); Etelä-Suomen sanomat (ESS) 17.10.1989 (STT); SK 17.10.1989 (STT)).

Edellä mainitun kaltaisilla lausunnoilla ei kerätty suosiota ainakaan tiedostavien opiskelijoiden joukossa, mutta niillä oli tiedepoliittista painoa. Toisaalta Tommila esitti monesti, että kokopäiväopiskelijoille tuli turvata riittävät taloudelliset opiskeluedellytykset eli opintotuki ja -laina esimerkiksi viideksi vuodeksi (HS 1.5.1990, 10.10.1990).

Tommila myös ehdotti ensimmäisen keran tammikuussa 1989 *Ylioppilaslehden* haastattelussa uudenlaista, Länsi-Euroopan bachelor-tutkinnon tapaista alempaa tutkintoa. Hän palasi asiaan myöhemminkin esittämällä uutta noin kolmevuotista kandidaattitutkintoa. (YLIOPL 26.1.1989, 17; YOL 12/1989, 2; US 19.3.1991).

Viimein Suomessa astui vuonna 1994 voimaan uusi tutkintoasetus, joka purki vanhan koulutusohjelmarakenteen. Lopulta vuoden 2005 uusi asetus vahvisti Bologna-prosessin myötä siirtymän hyvin lähelle Tommilan yli 15 vuotta aiemmin hahmottelemaa mallia.

AJAN HERMOLLA TULEVAISUUTEEN TÄHDÄTEN

Päiviö Tommila ei varmaankaan keksinyt tai kehittänyt kaikkia ideoita yksin, mutta hänen asemansa tiedeorganisaatioiden johtajana teki hänestä väistämättä merkittävän tiedepoliittisen toimijan. Edellä jo viitattiin Tommilan usein tehokkaaseen kielenkäyttöön,

jolla hän edisti aikanaan uusien käsitteiden ja toimintatapojen vakiintumista. Helsingin Sanomien toimittaja **Janne Hopsu** kynäili Tommilan eläkkeellelähtöhaastattelun otsikolla: ”Historioitsija katsoo tulevaisuuteen”.

Tommila puolusti usein tilaustutkimusta, jollaista oli itsekin tehnyt jo pitkään. Hän totesi ”ulkopuolisen rahan” tuovan lisää varoja tutkimukselle, mutta oli tietenkin varmistettava, ettei tilaaja sanelisi tutkimuskohteita tai -tuloksia. Tommila palasi teemaan vielä viimeisessä kirjoituksessaan TSV:n hallituksen puheenjohtajana *Tieteessä tapahtuu* -lehden vuoden 2000 toisessa numerossa.

Tommila puhui vuonna 1990 useissa haastatteluissa ”etäisopetuksesta” ja ”etäopetuksesta” sekä vuotta myöhemmin ”verkko-yliopistosta”. *Tieteessä tapahtuu* -lehdessä vuonna 1997 hän kertasi lukijoilleen väitöskirjaprosessia ja totesi tulevaisuudessa olevan mahdollista ”väitellä vain sähköisessä muistissa olevalla väitöskirjalla, jonka lukija saa omaan ruutuunsa ja joka väitöstilaisuudessaakin heijastetaan salin edessä olevalle kankaalle. Kenties vastaväittäjänsäkään ei tarvitse saapua paikalle ainakaan vieraasta maasta, vaan hän voi esiintyä ruudun välityksellä istuen oman työpöytänsä ääressä omassa yliopistossaan.” Emeritusprofessori ei tosin vaikuttanut erityisen innostuneelta esittämästään tulevaisuudenkuvasta, josta ehti tulla todellisuutta hänen elinaikanaan. (ESS 2.8.1990, 10.10.1990; SK 3.8.1991; TT 4/97.)

Vuoden 1990 lukuvuoden avajaispuheessaan Tommila puolestaan esitteli ajatuksensa ”niin kutsutusta starttirahasta”, jollaisen saisi jokainen uusi professori tutkimuksen ja koulutuksen kehittämiseen. Suunnitellulla noin 50 000–100 000 markan suuruisella starttirahalla olisi voinut rekrytoida esimerkiksi A18–19-palkkaluokan assistentin noin vuodeksi.

Käsite oli innovatiivinen, sillä ennen Tommilan puheenvuoroa starttirahalla oli tarkoitettu joko maanviljelijöille myönnettyä viljelysavustusta tai 1980-luvun puolimaista työttömille yritystoiminnan aloitustukea. Sanomalehtihaun perusteella ennen Tommilaa kukaan ei ollut käyttänyt käsitettä akateemisessa maailmassa. Todennäköisesti päälle rynninyt lama huuhtoi idean mennessään tuolloin. Vasta myöhemmin monissa yliopistoissa on jaettu vastanimitetyille professoreille erilaisia starttipaketteja (YOL 23/1990, 2).

Tommila puhui samoihin aikoihin valtiontalouden säästöpainneessa laitosten yhdistämisestä suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja kannatti korkeakoulujen yhdistämistä. (Esimerkiksi US 11.9.1990 (toimittaja Kirsti Sintonen); HS 11.9.1991; HBL 11.9.1991; US 11.9.1991; TT 3/1993.) Kumpiakin keinoja on sittemmin useasti käytetty.

Aina Tommilan ajatukset eivät silti saaneet tuulta alleen. Toteutumatta jäi esimerkiksi varsin reipassanaaisessa vuoden 1991 avajaispuheessa nostettu ajatus lastentarhan- ja

luokanopettajien koulutuksen siirtämisestä juuri perusteilla olleisiin ammattikorkeakouluihin. (HS 11.9.1991; HBL 11.9.1991; US 11.9.1991).

VAIKEIDEN AIKOJEN TIEDEPOLIITIKKO

Päiviö Tommila toimi tiedepolitiikan keskeisillä paikoilla viidellä vuosikymmenellä 1960-luvun jälkipuoliskolta 2000-luvun alkuun. Hänen rehtorikautensa Helsingissä vuosina 1988–1992 sisälsi pitkän listan isoja, hankalia ja viheliäisiä asioita: sisäinen hallinnonuudistus, 350-vuotisjuhlavuosi, rakennus- ja peruskorjaushankkeita, yliopistomaailman rakenteellisen kehittämisen ensimmäiset vuodet sekä ankea taloudellinen tilanne. Viimeisessä *Yliopisto*-lehden pääkirjoituksessaan väistynyt rehtori summasi otsikolla ”Haasteet yliopistolle ja rehtorille 1988 ja 1992” nelivuosikautensa yleiskuvaa, joka ei ollut pelkkää päivänpaistetta. (YOL 18/1992, 2–3).

Tommila puhui vuonna 1990 useissa haastatteluissa ”etäisopetuksesta” ja ”etäopetuksesta” sekä vuotta myöhemmin ”verkko-yliopistosta”.

Vaikka tiedekuntatason johtotehtävät olivatkin olleet melko erilaisia tämän päivän dekaanien töihin verrattuna, oli näistä kokemuksista varmasti suuri hyöty rehtorin tehtävien hoitamisessa. Kokemuksiaan historiantutkijana ja tutkimuksen organisoijana Tommila käytti väkevästi myös kirjoituksissaan ja teoissaan. Hän oli kaukonäköinen ja särmikäs toimija, joka ajoi yhtäältä keskittävää yliopistopolitiikkaa ja toiminnan tehostamista ja toisaalta tiedepoliittisena edunvalvojana taisteli tieteelle ohjattavien riittävien resurssien puolesta.

—
Esitys perustuu akateemikko Päiviö Tommilan muistoseminaarissa 29.1.2024 Helsingin yliopistossa pidettyyn puheenvuoroon.

Petri Karonen on Jyväskylän yliopiston Suomen historian professori, joka toimii myös Tieteellisten seurain valtuuskunnan TSV:n hallituksen puheenjohtajana.

LÄHTEET

Kansallisarkisto, Helsinki (KA)

Kansalliskirjasto, Helsinki, digitaaliset kokoelmat (KADA).

<https://digi.kansalliskirjasto.fi/etusivu>

Median museo ja arkisto, Merkki (<https://merkkiin.fi/arkisto/>)

(Sanoma Oy:n lehtiarkistot: Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, Satakunnan Kansa)

Tieteellisten seurain valtuuskunnan arkisto (TSV). Pöytäkirjat, hallitus 1987–1992, 1993–1999 (Ca:6–7) (TSV HPTK)

Tieteellisten seurain valtuuskunnan arkisto (TSV). Pöytäkirjat, työvaliokunta 1986–1989, 1990–1998 (Ca:10–11) (TSV TVKPTK).

Tieteessä tapahtuu 1988–2001 (TT)

Yliopisto-lehti 1988–1992 (YOL)

Ylioppilaslehti 1988–1992 (YLIOPL)

KIRJALLISUUS

Ihamuotila, Risto (2007). Yliopistomies ja maajussi. Helsinki: WSOY.

Klinge, Matti (2018). Euroopan murros, Proust ja Kross: Muistelmia 1992–2001. Helsinki: Siltala.